

TỔNG BÍ THƯ TRƯỜNG CHINH - NHÀ LÝ LUẬN XUẤT SẮC, NHÀ LÃNH ĐẠO KIỆT XUẤT, MỘT NHÂN CÁCH LỚN CỦA CÁCH MẠNG VIỆT NAM

■ **GS. TS. TRẦN ĐẠI QUANG**

*Ủy viên Bộ Chính trị,
Chủ tịch nước CHXHCN Việt Nam*

Tổng Bí thư Trường Chinh, người cộng sản kiên cường mẫu mực, nhà lý luận tài năng, nhà lãnh đạo kiệt xuất, một trong những học trò xuất sắc và cộng sự gần gũi của Chủ tịch Hồ Chí Minh vĩ đại, tấm gương sáng về tinh nguyên tắc và tổ chức kỷ luật, một trí tuệ lớn của cách mạng Việt Nam, đã cống hiến trọn đời mình cho sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Tám mươi một tuổi đời, sáu mươi ba năm hoạt động cách mạng liên tục, sôi nổi và phong phú của đồng chí Trường Chinh gắn liền với những chặng đường đấu tranh vô cùng gian khổ, nhưng rất đỗi tự hào của nhân dân ta. Hơn bốn mươi sáu năm giữ các trọng trách Quyền Tổng Bí thư, Tổng Bí thư, Chủ tịch Ủy ban Thường vụ Quốc hội, Chủ tịch Hội đồng Nhà nước, đồng chí đã cùng tập thể Ban Chấp hành Trung ương Đảng, đứng đầu là

Chủ tịch Hồ Chí Minh, vận dụng, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào cách mạng Việt Nam; xây dựng và lãnh đạo thực hiện thắng lợi đường lối, chiến lược, sách lược với phương pháp và nghệ thuật chỉ đạo linh hoạt, lập nên những kỳ tích vẻ vang trong cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân và cách mạng xã hội chủ nghĩa. Tên tuổi và sự nghiệp của đồng chí mãi mãi được khắc ghi vào lịch sử vẻ vang của Đảng, của dân tộc, được thể hiện rõ nhất trong những bước ngoặt lịch sử của đất nước đòi hỏi có sự chuyển hướng chỉ đạo chiến lược.

Ngay từ năm 1930, khi bị giam cầm trong các nhà tù thực dân, đồng chí Trường Chinh luôn thể hiện bản lĩnh kiên trung, bất khuất trước đòn roi tàn bạo của kẻ thù, biến nhà tù thành trường học lý luận để học tập văn hóa, chính trị, trau dồi lý tưởng cách mạng, như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: “Biến cái rủi thành cái may, các đồng chí ta đã lợi dụng những ngày tháng ở tù để hội họp và học tập lý luận. Một lần nữa, việc đó lại chứng tỏ rằng chính sách khủng bố cực kỳ dã man của kẻ thù chẳng những không ngăn trở được bước tiến của cách mạng, mà trái lại nó đã trở nên một thứ lửa thử vàng, nó rèn luyện cho người cách mạng càng thêm cứng rắn”⁽¹⁾.

Từ năm 1939, trong bối cảnh tình hình trong nước và quốc tế có những chuyển biến hết sức nhanh chóng, Ban lãnh đạo Đảng chưa lập lại được, vượt qua sự truy lùng gắt gao của kẻ thù, đồng chí Trường Chinh đã có công lao to lớn trong việc tổ chức lại Ban Chấp hành Trung ương và được bầu làm Quyền Tổng Bí thư tại Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Đảng (tháng 11-1940) và sau đó làm Tổng Bí thư tại Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng (tháng 5-1941). Dưới sự chủ trì của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc và đồng chí Trường Chinh là người khởi thảo văn kiện, Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng đã ban hành Nghị quyết lịch sử, hoàn chỉnh chủ trương cách mạng giải phóng dân tộc, phát triển lý luận về cách mạng vô sản ở một nước thuộc địa, giải quyết đúng đắn mối quan hệ giữa vấn đề dân tộc - giai cấp, dân tộc - quốc tế, đặt nhiệm vụ giải phóng dân tộc lên trên hết, đánh dấu sự chuyển hướng chiến lược rất cơ bản của cách mạng Việt Nam. Hội nghị đã đề ra chủ trương đoàn kết tất cả các giai cấp,

các tầng lớp yêu nước trong Mặt trận Việt Minh, xây dựng căn cứ địa, chuẩn bị vũ trang khởi nghĩa từng phần tiến lên tổng khởi nghĩa giành chính quyền về tay nhân dân. Sau Hội nghị, trên cương vị Tổng Bí thư, đồng chí Trường Chinh đã cùng Trung ương Đảng chỉ đạo triển khai thực hiện Nghị quyết, mở rộng Mặt trận Việt Minh, củng cố các an toàn khu (ATK), tổ chức lực lượng vũ trang và thành lập khu giải phóng.

Thời kỳ này, cùng với việc lãnh đạo củng cố toàn diện phong trào cách mạng, với các tác phẩm Đề cương về văn hóa Việt Nam (năm 1943), Chủ nghĩa Mác về văn hóa Việt Nam (năm 1943), đồng chí Trường Chinh đã có những đóng góp to lớn trong việc hình thành cơ sở lý luận cho việc xây dựng một nền văn hóa, văn nghệ cách mạng Việt Nam theo phương châm dân tộc, khoa học, đại chúng và lãnh đạo tổ chức thực hiện đường lối văn hóa của Đảng. Đồng chí còn chỉ đạo thành lập và trực tiếp viết bài cho Tạp chí Cộng sản - Cơ quan lý luận chính trị của Trung ương Đảng; Báo Cứu quốc - Cơ quan ngôn luận của Tổng bộ Việt Minh; Báo Cờ Giải phóng - Cơ quan tuyên truyền, cổ động của Trung ương Đảng... nhằm truyền đạt đến cán bộ, đảng viên, nhân dân về những biến đổi mau chóng của tình hình và đường lối, chủ trương của Đảng, Mặt trận Việt Minh; vận động, tổ chức các tầng lớp nhân dân vùng lên đấu tranh chống thực dân Pháp và phát-xít Nhật...

Tại Hội nghị mở rộng của Ban Thường vụ Trung ương Đảng (ngày 9-3-1945), với tư duy khoa học, tầm nhìn chiến lược, nhạy bén, đồng chí Trường Chinh cùng Ban Thường vụ Trung ương đã nhận định, phân tích chính xác tình hình, dự báo đúng diễn biến thời cuộc và ban hành Chỉ thị “Nhật - Pháp bắn nhau và hành động của chúng ta”, Chỉ thị “Phá kho thóc của Nhật để chia cho dân đói”; kịp thời chuyển hướng khẩu hiệu và phương pháp đấu tranh, nhanh chóng đẩy lên cao trào chống phát-xít Nhật cứu nước. Đồng chí đã chỉ đạo thực hiện thành công một chủ trương sáng tạo độc đáo của Đảng ta là tiến hành khởi nghĩa từng phần ở nhiều nơi, thành lập các khu giải phóng, nắm bắt thời cơ, tiến tới Tổng khởi nghĩa, giành thắng lợi vĩ đại trong Cách mạng Tháng Tám lịch sử.

Sau Cách mạng Tháng Tám, chính quyền cách mạng non trẻ của ta ở thế “ngàn cân treo

sợi tóc”, đồng chí Trường Chinh là một trong những cộng sự gần gũi và tin cậy của Bác Hồ, đã cùng tập thể Trung ương Đảng lãnh đạo nhân dân ta đấu tranh vượt qua muôn vàn khó khăn, thử thách, giữ vững chính quyền nhân dân, tranh thủ thời cơ, chuẩn bị lực lượng cho cuộc kháng chiến lâu dài, toàn dân, toàn diện chống thực dân Pháp xâm lược. Tác phẩm “*Kháng chiến nhất định thắng lợi*” của đồng chí Trường Chinh đã góp phần định hướng toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta kiên cường kháng chiến, vượt lên mọi gian khổ, hy sinh và vững tin vào thắng lợi cuối cùng.

Năm 1951, trong bối cảnh tình hình thế giới và trong nước có những biến chuyển mới có lợi cho cách mạng, dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo trực tiếp của Chủ tịch Hồ Chí Minh, đồng chí Trường Chinh đã cùng Trung ương Đảng tập trung công sức, trí tuệ chuẩn bị tốt Đại hội lần thứ II của Đảng, nhất là chuẩn bị các văn kiện quan trọng. Giá trị lý luận và thực tiễn của các văn kiện Đại hội cũng như vai trò lãnh đạo, chỉ đạo chuẩn bị tổ chức Đại hội của Tổng Bí thư Trường Chinh là rất to lớn, có ý nghĩa lịch sử. Thành công của Đại hội đánh dấu bước phát triển vượt bậc và toàn diện về đường lối cách mạng và kháng chiến trong giai đoạn mới. Tại Đại hội này, đồng chí Trường Chinh tiếp tục được bầu làm Tổng Bí thư của Đảng; cùng Ban Chấp hành Trung ương Đảng bổ sung, hoàn chỉnh lý luận về cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân, kịp thời giải quyết những vấn đề do thực tiễn đặt ra, đưa cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp đến thắng lợi hoàn toàn, mở ra một thời kỳ phát triển mới của cách mạng Việt Nam.

Trong thời kỳ đất nước ta thực hiện đồng thời hai nhiệm vụ chiến lược: Xây dựng chủ nghĩa xã hội, bảo vệ miền bắc và giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước, trên cương vị Ủy viên Bộ Chính trị, Chủ tịch Ủy ban Thường vụ Quốc hội, đồng chí Trường Chinh đã cùng Ban Chấp hành Trung ương Đảng lãnh đạo toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta đưa sự nghiệp kháng chiến chống Mỹ, cứu nước đến thắng lợi hoàn toàn, hoàn thành cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân, giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước, đưa cả nước tiến lên chủ nghĩa xã hội.

Sau ngày đất nước thống nhất, trên các cương vị Chủ tịch Ủy ban Thường vụ Quốc hội, Chủ

tịch Hội đồng Nhà nước, đồng chí đã có những đóng góp to lớn trong việc xây dựng nhà nước kiểu mới, một nhà nước của nhân dân, do nhân dân và vì nhân dân; tham gia chỉ đạo xây dựng nhiều đạo luật quan trọng.

Thời kỳ trước đổi mới, trong bối cảnh cuộc khủng hoảng kinh tế - xã hội diễn ra ngày càng trầm trọng, sản xuất trì trệ, lạm phát phi mã, đời sống nhân dân hết sức khó khăn, đồng chí Trường Chinh là một trong những nhà lãnh đạo kiên trì khảo nghiệm thực tiễn, chỉ đạo từng bước thực hiện đổi mới, trước hết là đổi mới tư duy, đặt nền móng cho việc hình thành đường lối đổi mới của Đảng. Tại Hội nghị lần thứ chín Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa V, trên cơ sở phân tích, làm rõ những sai lầm, khuyết điểm trong việc duy trì quá lâu cơ chế quản lý tập trung quan liêu, bao cấp, đồng chí Trường Chinh đã rút ra kết luận: “Chúng ta phải triệt để xóa bỏ tập trung quan liêu, bao cấp, chuyển sang hạch toán kinh doanh xã hội chủ nghĩa. Song về sách lược, trong mỗi bước đi cần có tính toán, cân nhắc thận trọng”⁽²⁾.

Sau khi đồng chí Tổng Bí thư Lê Duẩn qua đời, ngày 14-7-1986, tại phiên họp đặc biệt của Ban Chấp hành Trung ương Đảng, đồng chí Trường Chinh đã được bầu làm Tổng Bí thư. Với tư duy lý luận sắc sảo, nhạy bén, bám sát thực tiễn, sâu sát tình hình ở địa phương, cơ sở, đồng chí đã sớm nhận rõ được xu thế của thời đại, thực trạng của đất nước và nguyện vọng của nhân dân, dũng cảm nhìn thẳng vào sự thật, chỉ đạo toàn Đảng “phải đổi mới tư duy, thay đổi cách nghĩ, cách làm, dám thừa nhận và thay đổi những quyết định sai lầm trước đây của chính mình, dám dũng cảm xử lý những việc phức tạp”⁽³⁾. Trong quá trình trực tiếp chỉ đạo chuẩn bị các văn kiện Đại hội lần thứ VI của Đảng, đồng chí nhấn mạnh: “Cần thấy rõ tính chất phức tạp, khó khăn của quá trình đổi mới. Đây là cuộc đấu tranh giữa cái mới và cái cũ, cái tiến bộ và cái lạc hậu. Cái khó nhất là ở chỗ: Đây là cuộc đấu tranh trong nội bộ Đảng và cơ quan nhà nước, đấu tranh giữa những người đồng chí, đấu tranh với chính bản thân mình”⁽⁴⁾.

Đồng chí Trường Chinh đặc biệt quan tâm công tác xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh khi cho rằng: “Làm cho Đảng trong sạch, vững mạnh là nhiệm vụ quan trọng nhất trong công

tác xây dựng Đảng, chỉ có như vậy thì Đảng ta mới đủ sức lãnh đạo cách mạng nước ta trong thời gian tới. Khôi phục, giữ vững và nâng cao tính chiến đấu của Đảng là yêu cầu bức thiết hiện nay. Công tác cán bộ phải gắn liền với công tác xây dựng Đảng⁽⁵⁾.

Tại Đại hội lần thứ VI của Đảng, đồng chí Trường Chinh đã trình bày Báo cáo chính trị có ý nghĩa lịch sử, trong đó nêu rõ: “Thái độ của Đảng ta trong việc đánh giá tình hình là nhìn thẳng vào sự thật, đánh giá đúng sự thật, nói rõ sự thật⁽⁶⁾; khẳng định: “Bài học lớn rút ra từ những năm qua là trong điều kiện Đảng cầm quyền, phải đặc biệt chăm lo củng cố sự liên hệ giữa Đảng và nhân dân; tiến hành thường xuyên cuộc đấu tranh ngăn ngừa và khắc phục chủ nghĩa quan liêu. Mỗi đảng viên cộng sản phải thật sự vừa là người lãnh đạo, vừa là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân. Mọi chủ trương, chính sách của Đảng phải xuất phát từ lợi ích, nguyện vọng và khả năng của nhân dân lao động, phải khơi dậy được sự đồng tình, hưởng ứng của quần chúng⁽⁷⁾”. Đồng chí chỉ rõ: “Phải đổi mới, trước hết là đổi mới tư duy, chúng ta mới có thể vượt qua khó khăn, thực hiện được những mục tiêu do Đại hội lần thứ VI đề ra... Điều quan trọng là phải coi trọng công tác lý luận nhằm cung cấp nội dung khoa học cho việc đổi mới tư duy⁽⁸⁾”.

Đại hội lần thứ VI của Đảng có ý nghĩa trọng đại, đánh dấu bước ngoặt mang tính đột phá chiến lược trong sự nghiệp cách mạng của Đảng và của dân tộc, được dư luận trong nước và quốc tế đánh giá cao, trong đó đồng chí Trường Chinh với trọng trách Tổng Bí thư, là kiến trúc sư của sự nghiệp đổi mới, đã có những đóng góp to lớn trong việc chuẩn bị văn kiện và tổ chức thành công Đại hội.

Sau Đại hội lần thứ VI của Đảng, trên cương vị Cố vấn Ban Chấp hành Trung ương Đảng, được Bộ Chính trị cử làm Trưởng Tiểu ban soạn thảo Cương lĩnh, đồng chí đã dồn hết tâm trí và sức lực, tích cực đóng góp xây dựng Cương lĩnh, Chiến lược kinh tế - xã hội và chuẩn bị nội dung cho Đại hội lần thứ VII của Đảng.

Trong suốt quá trình hoạt động cách mạng, đồng chí Trường Chinh đã nêu tám gương sáng về lối sống trong sạch, lành mạnh, giản dị, khiêm tốn, cần kiệm liêm chính, chí công vô tư, luôn sâu sát

thực tiễn, gần gũi với nhân dân, được nhân dân tin yêu, đùm bọc, kính trọng. Đồng chí là một nhà lãnh đạo mẫu mực của Đảng, Nhà nước về tinh nghiêm túc, thái độ tôn trọng nguyên tắc làm việc, chu đáo, cẩn thận đến từng chi tiết; đặc biệt để lại dấu son chói lọi về thái độ tự phê bình và phê bình.

Kỷ niệm 110 năm Ngày sinh Tổng Bí thư Trường Chinh là dịp để chúng ta ôn lại, tưởng nhớ và bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đối với những công lao, đóng góp to lớn của đồng chí với cách mạng Việt Nam. Trong bối cảnh tình hình thế giới, khu vực tiếp tục diễn biến phức tạp, tiềm ẩn nhiều nhân tố bất trắc, khó lường, trong nước còn khó khăn, đòi hỏi toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta đẩy mạnh đồng bộ, toàn diện công cuộc đổi mới, thì lời phát biểu của Tổng Bí thư Trường Chinh trong quá trình chuẩn bị Đại hội VI: “Đối với nước ta, đổi mới là yêu cầu bức thiết, là vấn đề sống còn” mãi khắc ghi trong lòng nhân dân ta, cổ vũ, động viên chúng ta vững bước đi lên.

Học tập và noi gương Tổng Bí thư Trường Chinh, chúng ta nguyện giữ vững sự đoàn kết thống nhất, ra sức khắc phục khó khăn, vượt qua thách thức, thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội lần thứ XII của Đảng, đưa sự nghiệp đổi mới mà đồng chí là một trong những người tiên phong khởi xướng tiếp tục giành được những thành tựu to lớn hơn nữa, mở ra thời kỳ phát triển mới, vẻ vang, tốt đẹp của đất nước, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội. ■

(1) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H, 2011, t. 12, tr. 402.

(2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) Trường Chinh: *Tuyển tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H, 2009, t. 3, tr. 921, 1.201, 1.207, 1.232, 1.292, 1.308, 1.403 - 1.404.